

השימוש בקבוצות זיכרון למען חיילים שנפטרו ברשת החברתית "פייסבוק" כמרחב בעל פוטנציאל תרפויטי עבור הורים שכולים

תמר דגן כהן¹, אפרת הוס¹, נועם תירוש²

¹המחלקה לעבודה סוציאלית על שם שרלוט ב' וג'ק שפיצר, אוניברסיטת בן גוריון בנגב, באר שבע ²המחלקה לתקשורת, אוניברסיטת בן גוריון בנגב, באר שבע, ישראל

עמודי זיכרון שנפתחים לזכר חיילים שנהרגו או נפטרו, ברשת החברתית "פייסבוק" יכולים להיות מובנים וממושגים כמאפשרים דפוסי התאבלות מודרניים. חקירת תופעה זו נמצאת בראשיתה בשנים האחרונות וממצאיה הראשוניים מחזקים תיאוריות הקשורות באבל כמו גם ברשתות חברתיות בדגש שהן שמות על הפרקטיקות החברתיות המתאפשרות במסגרתה ובאלמנטים של "עזרה עצמאית" שקבוצות אילו מאפשרות בהתמודדות עם אבל. ההבנה כיצד קבוצות אילו עובדות תעזור לתעל אותן בצורה מיטבית עבור הורים המתמודדים עם שכול.

האלמנטים של הפרטי אל מול הציבורי, אשר מהווים אלמנטים אינהרנטיים במסגרת עמודי הזיכרון ברשת החברתית, עוזרים לנו להבין כיצד ישראל, כחברה, מתמודדת עם אובדן של לוחמים במסגרת הצבאית.

השיטות בהם נעשה שימוש במסגרת הצגה זו הם ראיונות עומק עם שמונה הורים שכולים תוך דגש על חוויותיהם האישיות בהתאבלות במרחב המקוון, באמצעות קבוצות הזיכרון בפייסבוק לזכר ילדיהם, וכן ניתוח תוכן של עמודי הזיכרון עצמם.

תוצאות מקדימות מצביעות על האיכויות של קבוצת הזיכרון בפייסבוק, כבעלת אלמנט המאפשר להורים "להמשיך להיות הורים" עבור ילדים שנפטרו, באמצעות הקבוצה, תוך שהם מפנימים את הילד שנפטר, באופן משתנה באמצעות ובעזרת הקבוצה. בנוסף, ההורים מקבלים תמיכה מקבוצת השווים של הילד המהווים מעיין שלוחה שלו. ברמות האלו לקבוצה אלמנטים של "קבוצה לעזרה עצמית" ובנוסף, היא מהווה "מרחב מעברי" עבור ההורים בתהליך האבל. המשגה זו מאתגרת את ההנחה כי האבל הינו תהליך המכיל התחלה אמצע וסוף, המהווה אבן שואבת עבור תיאוריות שונות. ההשלכות של תיאוריה זו ויישומיה יפורטו בהרצאה.

ההרצאה תתקיים בשפה העברית, עם תרגום סימולטני לאנגלית במידת הצורך.

ממשבר לצמיחה

אדווה ביטון

עמותת אד"ל, ישראל

עמותת אדל – אני דואג לאחר, כמה בעקבות טרגדיה, אבדן אישי. ביתנו אדל ביטון הי"ד נפצעה (15.3.2013) בפיגוע יידי אבנים בשומרון, בהיותה בת שנתיים וחצי. הפציעה הותירה בה נכויות קשות והיא הוגדרה כסיעודית ובהכרה חלקית. לצערנו הרב ב-17.2.2015 אחרי מאבק שיקומי לא פשוט, בו ראינו את אדל משתקמת, אדל נפטרה בהיותה בת 4 שנים ושמונה חודשים. אבדה גדולה שאין מנחם.

לאורך השנתיים הללו, נחשפנו לעולם אחר, לעולם המכיל בתוכו צער וכאב לעולם מכביד ומתיש. יצא לנו להכיר מקרוב, גם מגוון רחב של משפחות שחוו טרגדיות ושאין מוגדרות במשבצת של נפגעי פעולות איבה/ משרד הביטחון -חללי צה"ל כמונו. קבוצה גדולה של אנשים אשר איבדו את יקיריהם בטרגדיות מגוונות (מחלה, תאונה ואסונות נוספים), ונאלצים להתמודד יום יום עם האבדן ללא סיוע תומך ומחבק.

במדינת ישראל קיים שוני מהותי בסל השירותים, החברתיים, הכלכליים והשיקומיים הניתנים בין הקבוצות השונות.

כנפגעי פעולות איבה אשר זכו למעטפת התומכת מהמדינה, נולד דווקא הצורך להקים עמותה שתתמקד במתן סיוע ממוקד לנפגעים אשר אינם מוגדרים בקטגוריה זו של נפגעי פעולות האיבה. הארגון הזה קם על מנת להושיט עזרה לכל אותם אלה שאינם זוכים לתמיכה הייחודית מצד המדינה. בכך, עמותת אדל נחשבת ייחודית בחזונה, כיוון שרוב העמותות במדינת ישראל מטפלות בקבוצת נפגעי פעולות איבה/ משרד הביטחון ואינם נותנים מענה לקבוצה זו הנופלת בתפר. אדם שחווה אבדן זקוק לאזן קשבת, לתמיכה נפשית ולליווי בעיבוד האובדן על מנת לחזור לתפקוד.

הקמה של מרכז חוסן נייד: עמותת אד"ל פועלת 3 שנים ומסייעת למשפחות זאת על ידי מגוון רחב של פעילויות (מרוץ רצים לחיים, רכיבה , אירוע אמנים ועוד). בימים אלה אנו מקימים את מרכז אדל על גלגלים. המרכז ינוע ברחבי הארץ ויתן מענה רגשי , נגיש למשפחות, המרכז יכלול מגוון רחב של פעילויות / תכנים / סדנאות ועוד.

המרכז ישלב את הציבור הרחב הגרים באותה עיר להתנדבות, על מנת להעניק חיזוק / תמיכה זאת ע"י פעילויות משותפות. המרכז ישתף פעולה עם הרשות המקומית בכל הקשור למתן מענה וסיוע רגשי/נפשי. עמותת אד"ל פועלת אודות לעזרתם של מתנדבים . הכנס מהווה פלטפורמה מצוינת לחשיפת המיזם ולגיוס שותפים.

"ביתו של האדם מבצרו": הקשר בין גיל למצוקה פסיכולוגית לאור אובדן בית

אסנת לבנדה¹, מנחם בן-עזרא¹, יעקוב הופמן², אפרים גרוסמן³

¹בי"ס לעבודה סוציאלית, אריאל, ²מחלקה בין תחומית-מדעי החברה, אוניברסיטת בר אילן, רמת-גן, ³מדעי ההתנהדות, אוניברסיטת אריאל, ישראל

ההשפעה ההרסנית של אובדן בית, כתוצאה מאסון, הנה עובדה ידועה בספרות המחקרית. עם זאת, השפעה זו לא נבדקה בקבוצות גיל שונות. לרוב, גיל משמש כמשתנה דמוגרפי נשלט אשר מאפשר לבדוק את ההשפעה הנמדדת או שהוא נבדק באחד מקצוות הטווח הקיצוניים שלו על מנת להתמקד באוכלוסיות מסויימות. המחקר הנוכחי נועד לבחון את השפעת הגיל על המצוקה הפסיכולוגית הכרוכה באובדן בית. המחקר נערך בעקבות הנזק הרב שנגרם על ידי סופת סופר-טיפון האיאן (הידועה בשם "יולנדה"), אשר פגעה בפיליפינים ב-7 בנובמבר 2013. המחקר כלל מדגם מייצג של 1001 מבוגרים בשנות ה-20 וה-40 לחייהם אשר התבקשו למלא שאלוני דיווח עצמי שכללו מידע על מצוקה פסיכולוגית (באמצעות שאלון K6), קיומו של נזק לבית (העדר/קיום נזק) ורקע סוציו-דמוגרפי (גיל, מגדר, מצב משפחתי), כשלושה שבועות לאחר התרחשות האסון. ממצאי המחקר הראו כי בני 20 חוו מצוקה פסיכולוגית בין אם ביתם ניזוק ובין אם לאו ואילו בני 40 חוו מצוקה פסיכולוגית במידה וביתם ניזוק. ממצאים אלו מחזקים את מודל ההימנעות מאיום (Threat Avoidance Model) שגורס כי אנשים מבוגרים אשר צברו הישגים מנסים להימנע מפגיעה בהישגים אלו, בעוד אנשים צעירים יותר עסוקים בצבירת ההישגים עצמם. כמו כן, ממצאי המחקר תומכים גם בפרספקטיבת הנטל (Burden Perspective Theory) אשר מייחסת אחריות רבה יותר לטיפול ושמירה על חיי המשפחה בקרב אנשים בגיל העמידה לעומת אינדיבידואלים בראשית שנות העשרים לחייהם. לממצאי המחקר הנוכחי השלכה רבה על איתור וטיפול באוכלוסיות שחוו אסונות ואיבדו את בתייהם.

שירת חיי עמותת אור למשפחות

עירית אורן גונדרס

עמותת אור למשפחות, מודיעין-מכבים-רעות, ישראל

בהרצאה זו אני מבקשת להציג את עמותת אור למשפחות, סיפור הקמתה, פועלה במהלך השנים, ואת תפיסת העולם העומדת מאחורי פעילות זו, ומניעה אותי להמשיך ולהוביל את העמותה ללא תמיכה ממשלתית ללא משרדים ובהתנדבות מלאה.

העמותה הוקמה בעקבות שלושה סיפורים אישיים שלי, שנחרטו בנשמתי. בעקבותיהם גמלה בי ההחלטה לעשות מעשה, אשר התחיל מביתי ברעות עם 5 משפחות, ומגיע היום אל מעל 5000 הורים ואחים.

המסר המרכזי אותו מבקשת העמותה להעביר הוא הבחירה בחיים. כך, מטרת הפעילות הנעשית בעמותה היא העיסוק בחיים ולא הנצחת זיכרון הנופלים. כל עוד ההורים זוכרים את הילד, הוא חי. כדוגמה מרכזית בחשיבותה לתפיסה זו אספר כי העמותה נותנת חיים, תרתי משמע. יש בעמותה כבר 10 ילדים שנולדו לאימהות ששכלו את ילדיהם, בשיתוף עם טובי המומחים בארץ. בהרצאה אתן דוגמאות רבות לפעילות העמותה, המבקשת להביא אור לחיי המשפחות השכולות, עשייה רבה ומגוונת שבה משתלבים מפגשים, זמרה, ספורט, מלגות ומופעים בהתנדבות של טובי האומנים.

תפיסת עולמי היא כי הכול אפשרי, בעזרתם של שני הכוחות הכי חזקים שקיימים בעולם - אמונה ואהבה. כשאתה עושה מכל הלב בהתלהבות אנשים נדבקים אנשים נסחפים.

כל אחד יכול, אם אתה מאמין
באמונה שלמה בעשייה לך על זה בכל הכוח
האמונה מדביקה אנשים לעשייה
לעשות משהו משמעותי בחיים
לא להיפגע להתקדם
לא להיחלש להתחזק מכל המכשולים.
הכוונה מביאה אמונה והצלחות.